

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการใช้งานข้อมูลออนไลน์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้งานข้อมูลออนไลน์ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 2) เพื่อศึกษาปัญหา และความพึงพอใจในการใช้งานฐานข้อมูลออนไลน์ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหา และระดับความพึงพอใจ ในการใช้งานข้อมูลออนไลน์ ของผู้ใช้ที่มีสถานภาพต่างกัน

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามประกอบด้วย 5 ส่วนดังนี้คือส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้งานข้อมูลออนไลน์ ส่วนที่ 3 ปัญหาการใช้งานข้อมูลออนไลน์ ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในการใช้งานข้อมูลออนไลน์ ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 264 คน และอาจารย์จำนวน 191 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น แจกแบบสอบถามจำนวน 455 ชุด และได้รับแบบสอบถามคืน 327 ชุด คิดเป็นร้อยละ 71.87

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 176 คน (ร้อยละ 56.00) เมื่อแยกตามสถานภาพพบว่า เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 114 คน (ร้อยละ 55.90) และสังกัดคณะพฤติกรรมและการเกษตร โดยรวมจำนวน 95 คน (ร้อยละ 29.05) มีสถานภาพเป็นนักศึกษาจำนวน 74 คน (ร้อยละ 36.28)

พฤติกรรมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่มีให้บริการในสำนักหอสมุดโดยรวมส่วนใหญ่ใช้ฐาน ScienceDirect รับรู้ข่าวสารด้านฐานข้อมูลออนไลน์จากการประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ มีวัตถุประสงค์ของการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อการทำงานวิจัย เหตุผลของการใช้ข้อมูลมีความหลากหลาย การเรียนรู้วิธีการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ โดยส่วนใหญ่คือเรียนรู้ด้วยตนเอง ความถี่ในการเข้าใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ประมาณ 1 ชั่วโมง ช่วงเวลาในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์คือเวลา 12.01-18.00 น. สถานที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ใช้เครื่องที่คณะ/ภาควิชา วิธีการเข้าถึงเว็บเพจของฐานข้อมูลออนไลน์ สืบค้นผ่านโฮมเพจของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์

ปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดของผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ด้านฐานข้อมูลออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหาอันดับต้นคือฐานข้อมูลออนไลน์มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ส่วนข้อที่เป็นปัญหาอันดับท้ายคือการสืบค้นยุ่งยากซับซ้อน
2. ด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัญหาอันดับต้นคือการดาวน์โหลดข้อมูลช้า ส่วนข้อที่เป็นปัญหาอันดับท้ายคือ คอมพิวเตอร์เสียบ่อย
3. ด้านผู้ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหาอันดับต้นคือขาดการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลออนไลน์ ส่วนที่เป็นปัญหาอันดับท้ายคือผู้ให้บริการไม่เต็มใจให้บริการ
4. ด้านผู้ใช้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่เป็นปัญหาอันดับต้นคือ ปัญหาในการใช้คำเชื่อม (การใช้เทคนิคการสืบค้น) ส่วนข้อเป็นปัญหาอันดับท้ายคือไม่เข้าใจคำสั่งและวิธีการสืบค้น
5. ด้านผลการสืบค้นสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหาอันดับต้นคือ สารสนเทศที่ได้รับมีจำนวนน้อยเกินไป ส่วนข้อเป็นปัญหาอันดับท้ายคือรูปแบบของสารสนเทศไม่ตรงกับความต้องการ

ความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์

ความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านผลการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งแปลผลอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดของผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ด้านฐานข้อมูลออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีความพึงพอใจเป็นอันดับต้นคือ ความน่าเชื่อถือของฐานข้อมูลออนไลน์ ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจเป็นอันดับท้ายคือการสืบค้นได้รวดเร็ว

2. ด้านผลการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจเป็นอันดับต้นคือ ความทันสมัยของข้อมูล ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจเป็นอันดับท้ายคือ ได้ข้อมูลตรงกับความต้องการ

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีความพึงพอใจเป็นอันดับต้นคือ ความเร็วของระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เอกสารแนะนำวิธีการสืบค้นละเอียดและเข้าใจง่าย ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจเป็นอันดับท้ายคือ การพิมพ์บันทึกผลทำได้สะดวกรวดเร็ว

4. ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีความพึงพอใจเป็นอันดับต้นคือ การให้คำแนะนำจากบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจเป็นอันดับท้ายคือ จัดฝึกอบรมเทคนิคการสืบค้นฐานข้อมูล

การทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบระดับปัญหา และระดับความพึงใจ ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ตามสถานภาพของผู้ใช้

ปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่มีสถานภาพต่างกันมีปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และอาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่มีสถานภาพต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะในการให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์

ควรประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมทุกคณะและสาขา ควรเพิ่มความเร็วของระบบอินเทอร์เน็ต ควรจัดอบรมให้บ่อยครั้งขึ้น ควรเพิ่มคอมพิวเตอร์ให้บริการให้มากขึ้น บรรณารักษ์ห้องสืบค้นอิมปริม์ ไม่โปร่ง ควรเพิ่มฐานข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ Sci Finder และ PubMed ควรเพิ่มปลั๊กไฟให้มากขึ้น ควรเปิดให้สืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์จากภายนอกมหาวิทยาลัยได้ การสืบค้นมีความซับซ้อนเข้าใจยาก บุคลากรบางคนไม่เต็มใจให้บริการ บุคลากรผู้ให้คำแนะนำควรหาความรู้ใหม่ๆ เสมอๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ ควรซื้อฐานข้อมูลด้านเทคโนโลยี ควรซื้อฐานข้อมูล Sage Journal Online บุคลากรให้บริการมีน้อย

อภิปรายผล

พฤติกรรมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์

1. การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์แต่ละฐาน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูล ScienceDirect ทั้งนี้เนื่องจากฐานข้อมูล ScienceDirect เป็นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เป็นหลัก ซึ่งการเรียนการสอนวิจัยของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เน้นด้านการเกษตรก็เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์สาขาหนึ่ง ที่มีในฐานข้อมูลนี้ และยังเป็นฐานข้อมูลที่ให้ข้อมูลเอกสารฉบับเต็ม (full text) ของบทความจากวารสารภาษาต่างประเทศ มีวารสารกว่า 1,200 ชื่อ และเป็นการรวบรวมรายการทางบรรณานุกรม และสาระสังเขปของบทความจากวารสารทุกสาขาวิชากว่า 30 ด้านรายการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นฐานข้อมูลที่ครอบคลุมข้อมูลจำนวนมากว่าที่ผู้ใช้ฐานข้อมูลนี้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ รายงานประจำปี 2553 ของ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2553ค: 54) ที่พบว่าจำนวนผู้ใช้ฐานข้อมูล ScienceDirect จำนวน 407,040 ครั้ง ซึ่งเป็นฐานที่มีผู้ใช้บริการมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ผ่องพรรณ แฉ่มแขใจ (2544: 71) ที่ได้ศึกษาผู้ใช้กลุ่ม นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ นักวิจัย ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าส่วนใหญ่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ นักวิจัย ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใช้ฐานข้อมูล ScienceDirect มากที่สุด โดยผู้ใช้สังกัดกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ส่วน CABi Compendia เป็นด้านข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่มีผู้ใช้บริการจำนวนน้อยอาจเนื่องมาจากเป็นฐานข้อมูลย่อยหลายๆ ฐานส่วนใหญ่จะแสดงผลลัพธ์ของการสืบค้นเป็นสาระสังเขปทำให้ผู้ใช้บริการจะต้องสืบค้นหาสารสนเทศฉบับเต็ม ซึ่งควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงสาเหตุที่ชัดเจนว่าเพราะเหตุใดนักศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จึงใช้ฐานข้อมูล CABi Compendia น้อย

2. ช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลออนไลน์จากการประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันนี้นักศึกษาและอาจารย์ ค้นหาหาข้อมูลต่าง ๆ จากอินเทอร์เน็ต และมีโอกาสได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด สำหรับหน้าเว็บไซต์สำนักหอสมุด มีเมนูหลักเกี่ยวข้องกับข่าวประชาสัมพันธ์ต่างๆ เช่น สารสนเทศหอสมุด ซึ่งมีกำหนดการจัดทำทุก 3 เดือน ภาพกิจกรรมหอสมุด จดหมายข่าวสำนักหอสมุด จัดทำเป็นรายสัปดาห์ และการเสนอข่าวและกิจกรรมความเคลื่อนไหวภายในสำนักหอสมุดอย่างต่อเนื่อง และการประชาสัมพันธ์โดยใช้หนังสือเวียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการจัดอบรมฐานข้อมูลออนไลน์อย่างต่อเนื่อง กรณีผู้ใช้บริการทราบข่าวสารการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลออนไลน์จากการประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ของห้องสมุดมากที่สุดนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมะลิวัลย์ สีน้อย (2549: 68) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่าส่วนใหญ่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี รับข่าวประชาสัมพันธ์ บนเว็บไซต์ มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ร้อยร้อยละ 55.8

3. วัตถุประสงค์ของการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีวัตถุประสงค์ของการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อทำวิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ มีระดับเฉลี่ยสูงสุดที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากงานวิจัยที่จัดทำขึ้นนี้กลุ่มตัวอย่างจะเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวนถึง 264 คน ซึ่งนักศึกษากลุ่มดังกล่าวจะต้องทำการค้นคว้าเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ เป็นงานสำคัญที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาในแต่ละหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหลายเรื่องคืองานวิจัยของผ่องพรรณ แยมแจไข (2544) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าส่วนใหญ่ นักศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อทำวิทยานิพนธ์และรายงาน มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เกษรา บุญपाल (2545) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สอดคล้องกับเสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2546) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คารณิ แสงตั้ง (2549) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้บัณฑิตศึกษาสาขามนุษยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กิตติพร เพชรพราว (2549) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มอาจารย์และนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มะลิวัลย์ สีน้อย (2549) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มาลี อิศรานนท์ (2551) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

ส่วนอาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำงานวิจัย มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยข้อที่ 2 คือ เพื่อให้มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีผลงานวิจัยในด้านการพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ชีวิต เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนและถ่ายทอดสู่ชุมชนและสังคม ทำให้อาจารย์มุ่งผลิตผลงานวิจัยเพิ่มขึ้น ลักษณะการใช้เช่นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2546) ที่พบว่า ส่วนใหญ่อาจารย์มีวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อทำวิจัย และสอดคล้องกับ กิตติพร เพชรพราว (2549: 28) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มอาจารย์มีวัตถุประสงค์ ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อทำวิจัย มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 37.85 อนึ่งอาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีวัตถุประสงค์การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อค้นหาหาความรู้เพิ่มเติมเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคตว่าเหตุใดอาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จึงใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อ ค้นหาหาความรู้เพิ่มเติมน้อยมาก

4. เหตุผลของการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ส่วนใหญ่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ให้เหตุผลว่า ฐานข้อมูลออนไลน์ มีความทันสมัย มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากฐานข้อมูลออนไลน์มีการปรับปรุงสารสนเทศตลอดเวลา โดยมีการนำรายงานการวิจัย บทความวิชาการ ข่าวสาร สารคดี เอกสารสำคัญต่างๆ ที่ต้องการให้ผู้ให้บริการเข้าถึงได้รวดเร็วโดยการสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งต่างกับสมัยก่อนการจัดพิมพ์สารสนเทศออกมาเป็นเล่มทำให้เสียเวลาในการจัดพิมพ์และการจัดส่งสารสนเทศโดยเฉพาะการขนส่งทางเรือต้องใช้เวลาานมากเมื่อเทียบกับปัจจุบันเพียงนำสารสนเทศเข้าไปในระบบอินเทอร์เน็ตทุกสามารถเห็นได้พร้อมกันในเวลาเดียวกันทั้งที่อยู่กันละสถานที่และมีความทันสมัยปรับปรุงตลอดเวลา การที่ผู้ให้มีเหตุผลในการใช้งานด้วยสาเหตุนี้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพร เพชรพราว (2549: 37) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มอาจารย์ และนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่าส่วนใหญ่ อาจารย์และนักศึกษามีเหตุผลของการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ คือความทันสมัยของข้อมูลและน่าเชื่อถือได้ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.71) สอดคล้องกับ ผ่องพรรณ แยมแซไข (2544: 53) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ นักวิจัย ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าส่วนใหญ่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ นักวิจัย ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีเหตุผลของการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ข้อมูลทันสมัยเชื่อถือได้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.99 และสอดคล้องกับเสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2546: ข) ศึกษากลุ่มผู้ใช้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

5. วิธีการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ ส่วนใหญ่เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ผ่องพรรณ แยมแซไข (2544: 43) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ นักวิจัย ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าส่วนใหญ่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ นักวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรียนรู้การสืบค้นด้วยตนเองมากที่สุด และสอดคล้องกับกิตติพร เพชรพราว(2549) ศึกษากลุ่มผู้ใช้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และสอดคล้องกับมะลิวัลย์ สีน้อย (2549) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ซึ่งสอดคล้องกับสายสุดา ปันตระกูล (2550) ที่ศึกษาอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และสอดคล้องกับมาลี อิศรานนท์ (2551) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง การที่ผู้ใช้บริการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด อาจเป็นเพราะการออกแบบเมนูการใช้งานสืบค้นเป็นแบบฟอร์มง่ายๆ และเสนอผลลัพธ์เป็นขั้นตอน ทั้งนี้ผู้ใช้บริการอาจมีประสบการณ์มาก่อนจากการเรียนรู้ระดับบัณฑิตศึกษาหรือการใช้งานระบบสืบค้นอื่นๆ ตลอดจนการฝึกหัดหรืออบรมการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลมาก่อนในอดีต จนผู้ใช้นี้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะนี้ติดตัวแล้วก็เป็นได้ ส่วนวิธีการเรียนรู้การสืบค้นด้วยวิธีการอื่นเช่น อาจารย์ให้คำแนะนำ เอกสารแนะนำที่ห้องสมุดจัดทำขึ้น การเข้าร่วมอบรมที่สำนักหอสมุดจัดขึ้น ฯลฯ ควรมีการศึกษารายละเอียดในภายหลังด้วยคำถามที่ชัดเจน เช่น ความถี่ในการใช้ ความน่าสนใจ ผลกระทบต่อความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้บริการเป็นต้น

6. ความถี่ในการใช้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่ มีการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ สัปดาห์ละ 2-3 ครั้งมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัคดาวดี ชาญอนงค์สุข (2548: 76) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มคณาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ส่วนใหญ่พบว่า คณาจารย์มีความถี่ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์สัปดาห์ละ 2-3 ครั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 36.89 และสอดคล้องกับ คารณิ แสงตั้ง (2549: 78) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มนิสิตบัณฑิตศึกษา สาขามนุษยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าส่วนใหญ่ นิสิตบัณฑิตศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มีความถี่ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์สัปดาห์ละ 2-3 ครั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 30.00 ทั้งนี้อาจเป็น ปัจจุบันนี้มีผู้ต้องการบริโภคข้อมูลมากขึ้นซึ่งสามารถค้นหาเองโดยผ่านระบบอินเตอร์เน็ตที่มีให้บริการอยู่ตามที่ต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งมหาวิทยาลัยปล่อยสัญญาแบบไร้สายไปทั่วทั้งมหาวิทยาลัย และควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมในเรื่องความถี่ของการเข้าถึงได้ง่ายทำไมยังมีการใช้เพียง 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ขณะที่การเข้าใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) การใช้สื่อสังคม (Social media) กลับใช้ทุกวัน

7. ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการค้นหาค้นฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้เวลาใช้งานฐานข้อมูลออนไลน์ประมาณ 1 ชั่วโมงมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ ผ่องพรรณ แยมแชนไซ (2544: 47) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่ม นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ นักวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าส่วนใหญ่ ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ในการค้นคว้าหาข้อมูล จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัย กิตติพร เพชรพราว (2549: 33) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่ม อาจารย์และนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่าส่วนใหญ่ ใช้เวลาในการค้นหาข้อมูลประมาณ 1 ชั่วโมงจำนวน 151 คนคิดเป็นร้อยละ 47.63 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสอดคล้องกับมะลิวัลย์ สิ้นน้อย (2549) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มนักศึกษาพบว่าใช้เวลาเฉลี่ยในการค้นหาข้อมูลประมาณ 1 ชั่วโมง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นไปได้ว่านักศึกษาจะแบ่งเวลาว่างที่ไม่มีการเรียนการสอนประมาณ 2-3 ชั่วโมง มาค้นคว้างาน จึงมีเวลาในการสืบค้นเพียงช่วงเวลาสั้นๆ ประมาณ 1 ชั่วโมงและควรศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้ในการวิจัยครั้งต่อไปเกี่ยวกับการใช้เวลา ช่วงวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ และช่วงเวลาค่ำ 18.00 น. เป็นต้นไป กับพฤติกรรมการศึกษาค้นคว้าของผู้ใช้

8. ช่วงเวลาที่ฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ ส่วนใหญ่ ใช้ช่วงเวลา 12.01-18.00 น. มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด อาจเนื่องมาจากนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์จะใช้เวลาว่างจากการเรียน การสอน ในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องพรรณ แยมแชนไซ (2544: 46) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ นักวิจัย บรรณารักษ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าส่วนใหญ่ ผู้ใช้บริการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ในช่วงเวลาดังกล่าว ร้อยละ 63.2 ซึ่งแตกต่างกับ กิตติพร เพชรพราว (2549: 32) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่ม อาจารย์และนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ในช่วงเวลา 18.00 – 24.00 น. มากที่สุด

9. สถานที่ใช้คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการสืบค้น มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อให้บริการสืบค้นสารสนเทศจำนวน 13 เครื่อง และเครื่องให้บริการอินเทอร์เน็ตจำนวน 92 เครื่องถือได้ว่าสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ให้บริการมีจำนวนมากพอ ซึ่งแตกต่างกับกิตติพร เพชรพราว (2549: 30) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มอาจารย์ และนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่าส่วนใหญ่ นักศึกษาใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสืบค้นฐานข้อมูลที่พัก/บ้านอยู่ในระดับสูงสุดคือร้อยละ 32.49

ส่วนอาจารย์ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์จากคณะ / ภาควิชาในการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์มีเวลาที่ว่างจากการสอนของแต่ละช่วงซึ่งจะมีห้องพักสำหรับอาจารย์อยู่ที่คณะและภาควิชาอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ ผ่องพรรณ แยมแสบใจ (2544: 45) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มนักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย พบว่าส่วนใหญ่ อาจารย์/นักวิจัย ใช้คอมพิวเตอร์ที่ภาควิชา/คณะมากที่สุดร้อยละ 29.5 และสอดคล้องกับ กิตติพร เพชรพราว (2549: 30) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มอาจารย์และนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่าส่วนใหญ่อาจารย์ ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นฐานข้อมูลจากภาควิชา/ คณะ เป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 30.28

10. วิธีการเข้าใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ ส่วนใหญ่ สืบค้นผ่านโฮมเพจของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัย กิตติพร เพชรพราว (2549: 31) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่าส่วนใหญ่อาจารย์และนักศึกษา ใช้การสืบค้นผ่านโฮมเพจของสำนักหอสมุดกลางส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.71 และสอดคล้องกับ ผ่องพรรณ แยมแสบใจ (2544: 47) ที่ศึกษาผู้กลุ่ม อาจารย์ นักศึกษานักวิจัย และบรรณารักษ์ พบว่าส่วนใหญ่ผู้ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ สืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ผ่านโฮมเพจของสำนักหอสมุด ร้อยละ 66.8 สอดคล้องกับเกษรา บุญपाल (2545) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้ นักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และสอดคล้องกับ มาลี อิศรานนท์ (2551: 67) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่าส่วนใหญ่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีวิธีการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์โดยการสืบค้นผ่านโฮมเพจของสำนักหอสมุดกลาง ร้อยละ 24.0 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จะสืบค้นโดยลักษณะเข้าผ่านมาทางหน้าเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย แล้วก็ลิงค์ไปที่สำนักหอสมุด อาจเนื่องมาจากจำ ที่อยู่ URL ของสำนักพิมพ์โดยตรงไม่ได้ และการอบรมการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ การเรียนรู้ประสบการณ์ คำแนะนำจากเพื่อน ที่เข้าใช้ผ่านเมนูที่ห้องสมุดจัดเตรียมไว้ให้ นอกจากนี้การใช้งานผ่านเว็บไซต์ห้องสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ยังเป็นการรับประกันการเข้าใช้ในฐานะสมาชิกฐานข้อมูลออนไลน์ที่ถูกต้อง การใช้งานบางกรณีต้องระบุรหัส จึงจะเข้าถึงสาระสังเขปและเอกสารฉบับเต็มได้

ปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาถึงปัญหาของการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ฐานข้อมูลออนไลน์ ด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่าย ด้านผู้ให้บริการ ด้านผู้ใช้บริการ และด้านผลการสืบค้นสารสนเทศ

ปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์โดยรวม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทุกด้านมีผลคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านผลการสืบค้นค้นสารสนเทศ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านจะได้ผลดังนี้

ด้านฐานข้อมูลออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีปัญหาด้านฐานข้อมูลออนไลน์อยู่ในระดับปานกลางในทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.05 คือฐานข้อมูลออนไลน์มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ อาจเป็นเพราะงบประมาณในการจัดซื้อของสำนักหอสมุด มีจำนวนจำกัด และอีกสาเหตุอาจเป็นเพราะปัจจุบันมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เปิดสาขาใหม่ ๆ เพิ่ม ซึ่งจะเห็นได้ว่างบประมาณของสำนักหอสมุดได้ในปริมาณเท่าเดิมจึงทำให้ยากต่อการสั่งซื้อฐานข้อมูลเพิ่มได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มะลิวัลย์ สีน้อย (2549: 56) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่พบว่าส่วนใหญ่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีปัญหาด้านฐานข้อมูลออนไลน์มีน้อยไม่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.25

ด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีปัญหาด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.39 คือการดาวน์โหลดข้อมูลซ้ำ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากบางครั้งระบบอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความเร็วต่ำหรือระบบเสียเป็นบางครั้ง ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องพรรณ แยมแซไซ (2544) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่คือความเร็วในการดึงข้อมูลเป็นไปได้อย่างล่าช้าเป็นปัญหาในระดับมาก สอดคล้องกับเกษรา บุญपाल (2545) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากระบบออนไลน์ขัดข้อง สอดคล้องกับ เสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2546) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าปัญหาส่วนใหญ่การดาวน์โหลดข้อมูลล่าช้า สอดคล้องกับ กิตติพร เพชรพราว (2549: 39) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มอาจารย์ และนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่พบว่าส่วนใหญ่ ประสบปัญหาในความเร็วการดึงข้อมูล (Download) เป็นไปอย่างล่าช้า มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ นันดาวดี ชาญอนงค์สุข (2548: 100) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มคณาจารย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่พบว่าส่วนใหญ่ คณาจารย์ ประสบปัญหาระบบเครือข่ายเกิดความขัดข้องบ่อย สอดคล้องกับมะลิวัลย์ สีน้อย (2549) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่าระบบเครือข่ายขัดข้องบ่อยทำให้การดาวน์โหลด

ข้อมูลได้เข้า และสอดคล้องกับสายสุคา ปันตระกูล (2550) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พบว่าปัญหาด้านระบบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอินเตอร์เน็ตมีช่วงระบบเสียโดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า

ด้านผู้ให้บริการ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีปัญหาด้านผู้ให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.21 คือ ขาดการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลออนไลน์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทางสำนักหอสมุด มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่ห้องสมุดจัดขึ้นยังไม่ทั่วถึงนักศึกษาอาจไม่ได้มาที่สำนักหอสมุด และไม่ได้เข้าค้นหาข้อมูล ในหน้าโฮมเพจของสำนักหอสมุด และการทำหนังสือเวียนอิเล็กทรอนิกส์ไปยังคณะต่าง ๆ และผู้สนใจทั่วไปบางคนคิดว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญก็ไม่เปิดอ่าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักหอสมุดประชาสัมพันธ์เป็นกลุ่มใหญ่ ยังไม่ได้ประชาสัมพันธ์เป็นรายบุคคลเช่นการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) โดยตรงถึงนักศึกษาแต่ละรายอย่างไรก็ตามปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ยังเป็นปัญหาระดับน้อยกว่าบางแห่งเช่นงานวิจัยของมะลิวัลย์ สีน้อย (2549: 58) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่าส่วนใหญ่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเห็นว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับมากในเรื่องขาดการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54

ด้านผู้ใช้บริการ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีปัญหาด้านการใช้บริการอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 2.92 คือปัญหาในการใช้คำเชื่อม (การใช้เทคนิคการสืบค้น) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ฐานข้อมูลที่มีให้บริการในการสืบค้นแต่ละฐานใช้เทคนิคและคำเชื่อมที่แตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับกิตติพร เพชรพราว (2549: 39) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มอาจารย์ และนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่พบว่าส่วนใหญ่ ผู้ใช้บริการไม่ทราบเทคนิควิธีการสืบค้นของแต่ละฐาน มีค่าเฉลี่ย 3.17

ด้านผลการสืบค้นสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีปัญหาด้านการใช้บริการอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.89 คือ สารสนเทศที่ได้รับมีจำนวนน้อยเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คารณิ แซ่ตั้ง (2549: 94) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขามนุษยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่พบว่าส่วนใหญ่นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ระดับปริญญาโท มีปัญหาการสืบค้นสารสนเทศที่ได้รับมีจำนวนน้อยเกินไป มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 3.50 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากบางคณะของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เปิดสอนสาขาใหม่ๆ ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการอาจจะยังไม่ครอบคลุมสาขาดังกล่าวเช่นคณะพัฒนาการท่องเที่ยว คณะสารสนเทศศาสตร์และการสื่อสาร ทั้งนี้การศึกษาวิจัยใน

อนาคตควรสอบถามในระดับลึกซึ่งขึ้นเช่น ประเด็นด้านภาษาของเอกสาร เนื้อหาประยุกต์ใช้ในบริบทไทยได้มากน้อยเพียงใด ฯลฯ รวมทั้งอาจต้องศึกษาถึงประสิทธิภาพของการสืบค้นข้อมูลด้วยว่ามีมากน้อยเพียงใด เพราะหากผู้ใช้สืบค้นผิดพลาดหรือไม่เหมาะสมก็อาจทำให้ได้ผลลัพธ์จำนวนน้อยได้

ความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาค้นคว้าถึงความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในด้านต่าง ๆ คือ 1) ด้านฐานข้อมูลออนไลน์ 2) ด้านผลการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ 4) ด้านบุคลากร รวมทั้งความพึงพอใจโดยรวม

ความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์โดยรวม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความพึงพอใจโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือด้านผลการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3.62 ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 3.30 คือด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านฐานข้อมูลออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความพึงพอใจด้านฐานข้อมูลออนไลน์อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 3.76 คือความน่าเชื่อถือของฐานข้อมูลออนไลน์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันนี้ผู้ใช้บริการต่าง ๆ สามารถสืบค้นข้อมูลสารสนเทศได้จากหลาย ๆ ที่และสามารถนำมาตรวจสอบความถูกต้องความน่าเชื่อถือหรือการอ้างอิงของฐานข้อมูลต่าง ๆ ในแต่ละฐานได้ด้วยตนเอง ซึ่งปัจจุบันนี้ฐานข้อมูลออนไลน์มีข้อมูลที่ทันสมัยมาก ซึ่งสอดคล้องกับ มะลิวัลย์ สีน้อย (2549: 61) ที่ศึกษาผู้ใช้กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่าส่วนใหญ่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความพึงพอใจในด้านฐานข้อมูลออนไลน์อยู่ในระดับมากในเรื่องความน่าเชื่อถือของฐานข้อมูล และสอดคล้องกับเกษรา บุญपाल (2545) ศึกษากลุ่มผู้ใช้นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พบว่าความพึงพอใจในขอบเขตของเนื้อหาของฐานข้อมูลมีความน่าเชื่อถือได้

ด้านผลการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความพึงพอใจด้านผลการสืบค้นฐานข้อมูลอยู่ในระดับมากทุกข้อมีค่าเฉลี่ย 3.63 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 3.76 ความทันสมัยของข้อมูล ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันนี้มีหลายหน่วยงานได้จัดทำฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อจัดจัดหน้าและมีการแข่งขันกันสูงทำให้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่จะต้องมีความทันสมัย

และมีปริมาณมากพอ ต้องเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเพื่อดึงดูดค่าที่ให้อัปเกรดฐานข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับเสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2546) ที่ศึกษากลุ่มผู้ใช้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กิตติพร เพชรพราว (2549: 37) ที่ศึกษาผู้ใช้อกลุ่มอาจารย์ และนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่พบว่าส่วนใหญ่อาจารย์และนักศึกษาที่ให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ที่มีให้บริการในสำนักหอสมุดกลางในด้านความทันสมัยของข้อมูลและความน่าเชื่อถือได้มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.71

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 3.33 คือ ความเร็วของระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และเอกสารแนะนำวิธีการสืบค้นละเอียดและเข้าใจง่าย สอดคล้องกับ มะลิวัลย์ สีน้อย (2549: 63) ที่ศึกษาผู้ใช้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีความพึงพอใจในระดับปานกลางในทุกเรื่อง โดยความเร็วของระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มีระดับคะแนนเฉลี่ย 2.81 หนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่าการประเมิน “ความพึงพอใจ” ประเด็นความเร็วอยู่ในระดับปานกลาง และประเมิน “ปัญหา” ที่กล่าวถึงก่อนหน้า ก็มีปัญหความเร็วในการดาวน์โหลดข้อมูลล่าช้าในระดับปานกลางเช่นกัน

ด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความพึงพอใจด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.39 คือ การให้คำแนะนำจากบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของมะลิวัลย์ สีน้อย (2549: 63) ที่ศึกษาผู้ใช้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่าส่วนใหญ่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีความพึงพอใจเรื่องการให้คำแนะนำจากบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 2.99 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ ที่ให้บริการด้านการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์เป็นบุคลากรที่มีอายุใกล้เคียงกับนักศึกษา

เปรียบเทียบปัญหา และระดับความพึงใจ ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ตามสถานภาพของผู้ใช้

ปัญหาและความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่มีสถานภาพต่างกันมีปัญหาและความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลลัพธ์ปัญหาที่พบและความพึงพอใจไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีนโยบายให้บริการนักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย ในรูปแบบ

และระดับการให้บริการที่เหมือนกัน การประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการอบรมฐานข้อมูลออนไลน์จะเหมือนกันคือการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปที่คณะ มีการจัดอบรมรวมกัน ไม่มีแยกอบรมตามกลุ่ม และส่วนใหญ่อาจารย์ที่มาร่วมอบรมจะเป็นอาจารย์ที่มีอายุน้อย ซึ่งมีอายุใกล้เคียงกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่เกิดความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดังนี้

1. สำนักหอสมุด ควรนำผลของการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางการในการพิจารณาการต่ออายุการบอกรับสมาชิกฐานข้อมูลออนไลน์ที่มีให้บริการในปัจจุบัน
2. สำนักหอสมุด ควรพัฒนาการประชาสัมพันธ์การใช้งานข้อมูลออนไลน์อย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด และการประชาสัมพันธ์ผ่านหนังสือเวียนอิเล็กทรอนิกส์โดยการส่งถึงอาจารย์ทุกคนและประชาสัมพันธ์ผ่านห้องสมุดคณะ
3. สำนักหอสมุด ควรจัดให้มีบุคลากรบริการฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อให้บริการแก่นักศึกษาและอาจารย์
4. สำนักหอสมุด ควรเสนอให้มหาวิทยาลัยพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีความเร็วมากขึ้น
5. สำนักหอสมุด ควรเพิ่มคอมพิวเตอร์ให้บริการให้มากขึ้น
6. สำนักหอสมุด ควรปรับปรุงบรรยากาศห้องสืบค้นสารสนเทศชั้น 2 ให้ปลอดโปร่ง
7. สำนักหอสมุด ควรเพิ่มการจัดอบรมการใช้งานข้อมูลออนไลน์เป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงการประเมินต้นทุนและประสิทธิผลของการใช้งานข้อมูลออนไลน์ที่มีให้บริการในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้
2. ควรศึกษาและประเมินผลการใช้งานข้อมูลออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้เทียบกับอื่นที่คล้ายคลึงกันเช่นห้องสมุดด้านการเกษตร (มหาวิทยาลัยอื่น)
3. ควรศึกษาการใช้งานข้อมูลออนไลน์ของประชากรจำแนกตามคณะหรือสาขาวิชาภายในมหาวิทยาลัยแม่โจ้